

ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ

Συνέντευξη στον **ΑΝΤ. ΚΑΡΑΚΟΥΣΗ**

Θέμα Μπαρόζο, αλλά και γενικότερης στρατηγικής για την Ευρώπη, ανοίγει με συνέντευξή του στο «Βήμα της Κυριακής» ο πρώην πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης, ζητώντας επί της ουσίας από τον πρόεδρο του ΠαΣοΚ και του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος κ. Γ. Παπανδρέου να άρει την υποστήριξή του στη διεκδικούμενη από τον πορτογάλο πολιτικό δεύτερη θητεία στην προεδρία της Κομισιόν. Ο κ. Σημίτης κατηγορεί τον κ. Μπαρόζο ότι «οδήγησε την Ένωση σε εκτεταμένη απραξία» με τη θέση του για ανάπαυλα στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες. Εναντι της πολιτικής του «θα έπρεπε να υπάρχει έντονη αντιπαράθεση και όχι συμφωνία» υποστηρίζει με ένταση ο πρώην

πρωθυπουργός, ώστε οι πολίτες να νιώθουν τις πολιτικές διαφορές μεταξύ των κομμάτων και των παρατάξεων και να μην καλλιεργείται η σύγχυση ότι έχουν κοινές θέσεις και απόψεις. Ακόμη ο κ. Σημίτης δείχνει να αντικρούει την εθνική προσέγγιση των ευρωεκλογών, που έχει επιλέξει και το κόμμα του. Υπογραμμίζει την ανάγκη «να γίνει η θεματολογία των ευρωεκλογών περισσότερο ευρωπαϊκή» και να καταδειχθεί «η σχέση εξάρτησης του εθνικού ζητούμενου με την εθνική προοπτική». «Η συζήτηση πρέπει να έχει συνολικό πανευρωπαϊκό χαρακτήρα», σημειώνει χαρακτηριστικά, ώστε «να συμβάλουμε στη διαμόρφωση ενός Ευρωπαϊκού Δήμου διαβούλευσης και αντιπαράθεσης για όσα αποφασίζονται στις Βρυξέλλες». Επιπλέον ο κ. Σημίτης θέτει ζήτημα στρα-

τηγικής της ευρωπαϊκής Κεντροαριστεράς, διευκρινίζοντας ότι ειδικώς «η σοσιαλδημοκρατία θα πρέπει να αναπτύξει ένα συνολικό διακριτό σχέδιο που να απαντά όχι μόνο στο ερώτημα «Ποια Ευρώπη θέλουμε για το μέλλον;» αλλά και στο «Πώς μπορούμε να πετύχουμε αυτήν την Ευρώπη;». Μιλάει για «ένα συνολικότερο σχέδιο για τη διάρθρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας, κοινωνίας και πολιτικής» που θα απαντάει και στην παγκοσμιοποίηση «με ένα σχήμα παγκόσμιας διακυβέρνησης». Στη βάση της παραπάνω συλλογιστικής υποστηρίζει την προώθηση μιας ευρωπαϊκής «οικονομικής διακυβέρνησης» που δεν θα περιορίζεται στον χειρισμό των κρίσεων, αλλά θα προχωρήσει στην ολοκλήρωση της Οικονομικής Ένωσης ώστε «να

δοθεί πραγματική υπόσταση στις πολιτικές ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής». Ο κ. Σημίτης απορρίπτει, ως εκ τούτου, την επιστροφή στον εθνικισμό του παρελθόντος, δηλώνοντας ευθέως ότι δεν αποτελεί λύση. Τη χαρακτηρίζει μάλιστα «σίγουρη επιλογή αδιεξόδου» και διακηρύσσει ότι «θέλουμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση με ισχυρή, δημοκρατική, υπερεθνική φυσιογνωμία, μια Ένωση με κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη». Για να καταλήξει υπέρ της πολιτικής ένωσης της Ευρώπης, διευκρινίζοντας βεβαίως ότι «αμφιβάλλω εάν μπορούμε να πάμε όλοι μαζί» και, τέλος, να προσθέσει ότι «πρέπει να αναζητήσουμε σχήματα διαφοροποιημένης ολοκλήρωσης με τη συμμετοχή περιορισμένου αριθμού πρόθυμων και ικανών κρατών-μελών για κάτι τέτοιο».

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

Ο πρώην πρωθυπουργός μιλάει για το διακύβευμα των ευρωεκλογών, διατυπώνει προτάσεις για το μέλλον της Ένωσης και δηλώνει ότι «έχουμε ανάγκη από περισσότερη Ευρώπη»

“Οχι στη συμφωνία με τον Μπαρόζο”

«Χρειαζόμαστε μια οικονομική διακυβέρνηση που δεν θα περιορίζεται στο να χειρίζεται κρίσεις αλλά θα προχωρήσει στην ολοκλήρωση της Οικονομικής Ένωσης»

«Η επιστροφή στον εθνικισμό του παρελθόντος δεν αποτελεί λύση. Αποτελεί τη σίγουρη επιλογή αδιεξόδου. Θέλουμε μια ΕΕ με ισχυρή, δημοκρατική, υπερεθνική φυσιογνωμία»

– Κύριε πρόεδρε, σε λίγες ημέρες έχουμε ευρωεκλογές. Θα έλεγα ότι είναι ξεχωριστές. Διεξάγονται σε περίοδο μεγάλης οικονομικής κρίσης και πολλών αμφισβητήσεων. Αλήθεια τι «παίζεται» στην Ευρώπη; «Η Ευρωπαϊκή Ένωση των “27” είναι σήμερα η Ευρώπη των συντηρητικών πολιτικών δυνάμεων που πλειοψηφούν στις κυβερνήσεις των μελών της και στα όργανα της Ένωσης. Μια Ένωση που απέτυχε με τα νεοφιλελεύθερα προτάγματα της και τη σωπηρή αρχή της βελούδινης απραξίας να κινήσει το όχημα προς τα εμπρός. Ίσως μάλιστα και κάποιοι δεν το θέλουν γιατί φαντάζονται την Ένωση απλώς ως μια απέραντη αγορά όπου μπορούν οι πλέον ισχυροί να νέμονται τα αγαθά της. Αυτή η Ευρώπη πρέπει να αλλάξει».

– Είναι απλώς θέμα πολιτικών συσχετισμών ή κάτι περισσότερο; «Στη σύγχρονη πραγματικότητα ζωτικά συμφέροντα των πολιτών επηρεάζονται από αίτια που διαμορφώνονται σε υπερεθνικό επίπεδο. Παραδείγματα, η τρέχουσα παγκόσμια οικονομική κρίση, τα μη διαχειρίσιμα μεταναστευτικά ρεύματα, οι κλιματικές απειλές ή η ενεργειακή ανασφάλεια. Απαι-

τούν γι' αυτό πολιτικές και μέτρα σε υπερεθνικό επίπεδο, εν προκειμένω στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει να αλλάξουμε στα όργανα της Ένωσης τους υφιστάμενους συσχετισμούς πολιτικών δυνάμεων ώστε να πιέσουμε τις πολιτικές της Ένωσης σε άλλες κατευθύνσεις με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε ζητήματα που απασχολούν τους λαούς της. Από τα ζητήματα της καθημερινότητάς τους μέχρι τις προοπτικές της ζωής τους».

– Πώς αντιμετωπίζετε το γεγονός ότι ο Μπαρόζο υποστηρίζεται και από τις δύο κυρίαρχες πολιτικές ομάδες του Ευρωκοινοβουλίου; «Χαρακτηριστική της σημερινής κατάστασης, που σας περιέγραψα προηγουμένως, είναι ακριβώς η υποστήριξη των δύο βασικών ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων – Ευρωπαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα και Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα – στον κ. Μπαρόζο για τη θέση του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο κ. Μπαρόζο είναι όμως

εκείνος που οδήγησε την Ένωση σε εκτεταμένη απραξία υποστηρίζοντας ότι πρέπει να υπάρξει ανάπαυλα στις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες. Σε σχέση με την πολιτική του θα έπρεπε να υπάρχει έντονη αντιπαράθεση και όχι συμφωνία. Είναι, επομένως, φυσικό ο πολίτης να μην μπορεί εύκολα να καταλάβει ποια είναι η πολιτική διαφορά μεταξύ των δύο πολιτικών κομμάτων».

– Θα αρκούσε ο προσδιορισμός δύο αντιπάλων υποψηφίων για την προεδρία της Επιτροπής να σηματοδοτήσει την αλλαγή που υπονοείτε; «Οχι βέβαια. Αυτή τη στιγμή σε κάθε χώρα οι πολίτες ψηφίζουν στις ευρωεκλογές με κριτήριο την άποψή τους για την εθνική κυβέρνηση. Η θεματολογία των ευρωεκλογών θα πρέπει όμως να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο ευρωπαϊκή. Να καταδεικνύει τη σχέση εξάρτησης του εθνικού ζητούμενου από την ευρωπαϊκή ανάπτυξη. Να γίνει προσπάθεια να συζητηθούν σε κάθε εθνική ή και το-

πική κοινωνία τα μεγάλα θέματα της Ευρώπης όπως η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική πολιτική και το κοινωνικό πρότυπο κ.ά. Και η σχετική συζήτηση να έχει ένα συνολικό, πανευρωπαϊκό χαρακτήρα, ώστε κάθε χώρα-μέλος να μη συζητά μόνο τα δικά της θέματα. Να συμβάλουμε έτσι στη διαμόρφωση ενός δημοσίου χώρου, ενός Ευρωπαϊκού Δήμου διαβούλευσης και αντιπαράθεσης για όσα αποφασίζονται στις Βρυξέλλες».

– Γιατί η ευρωπαϊκή Κεντροαριστερά δεν μπορεί να δημιουργήσει ρεύμα; «Η Κεντροαριστερά, ειδικότερα η ευρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία, θα πρέπει να αναπτύξει ένα συνολικό, διακριτό σχέδιο που να απαντά όχι μόνο στο ερώτημα «Ποια Ευρώπη θέλουμε για το μέλλον;» αλλά και στο «Πώς μπορούμε να πετύχουμε αυτή την Ευρώπη;». Διότι είναι σχετικά εύκολο να περιγράψουμε το πρώτο, το δύσκολο είναι να πούμε το πώς θα φτάσουμε σε αυτή την Ευρώπη. Και την άποψή της για το μέλλον της

Ευρώπης η Κεντροαριστερά θα πρέπει να τη θέσει σε ένα συνολικότερο σχέδιο για τη διάρθρωση της ευρωπαϊκής οικονομίας, κοινωνίας και πολιτικής, αλλά και ως μια απάντηση στην παγκοσμιοποίηση με ένα σχήμα παγκόσμιας διακυβέρνησης. Η απάντηση στο «πώς» είναι που θα της προσδώσει την επιπλέον αναγκαία αξιοπιστία».

– Εσείς πώς ορίζετε το «πώς»; Ποια βήματα προτείνετε; «Χρειαζόμαστε την ευρύτερη και πιο αποτελεσματική διακυβέρνηση σε όλα τα επίπεδα δράσης της Ένωσης. Πρωτίστως μια οικονομική διακυβέρνηση που δεν θα περιορίζεται να χειρίζεται κρίσεις, αλλά θα προχωρήσει στην ολοκλήρωση της Οικονομικής Ένωσης και θα πάρει τη σκυτάλη για την προώθηση της Στρατηγικής της Λισαβόνας προκειμένου να δώσει πραγματική υπόσταση στις πολιτικές για ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή».

– Κατά καιρούς, αν δεν κάνω λάθος, εκδηλώθηκαν τέτοιες προσπάθειες οι οποίες είτε απέδειχσαν ανεπαρκείς είτε συνάντησαν ανυπέρβλητα εμπόδια... «Υπάρχει μια βασική διαφορά από-

«Η Κεντροαριστερά θα πρέπει να αναπτύξει ένα συνολικό, διακριτό σχέδιο που να απαντά όχι μόνο στο ερώτημα “Ποια Ευρώπη θέλουμε για το μέλλον;” αλλά και στο “Πώς μπορούμε να πετύχουμε αυτή την Ευρώπη;”»

«Όχι στη συμφωνία με τον Μπαρόζο»

Συνέχεια από τη σελ. Α6

ψεων για το μέλλον της Ένωσης, στον ευρωπαϊκό χώρο. Χώρες όπως η Αγγλία, η Σουηδία θέλουν την Ένωση προσηλωμένη στην αρχή της διακυβερνητικής συνεργασίας. Κάθε πρόοδος να συντελείται με κοινή απόφαση όλων. Τα κοινά όργανα να έχουν περιορισμένες εξουσίες, αυστηρά καθορισμένες. «Περισσότερη Ευρώπη» σημαίνει ακριβώς το αντίθετο. Όργανα με ευρύτερες αρμοδιότητες που ξεπερνούν τους εγωισμούς των κρατών-μελών. Αυτή τη στιγμή η άποψη μιας Ευρώπης που στηρίζεται στην αρχή της διακυβερνητικής συνεργασίας είναι πλειοψηφική. Αυτό επιτρέπει ιδίως στη Μεγάλη Βρετανία να αρνείται ενιαίες φορολογικές αρχές, να διατηρεί φορολογικούς παραδείσους στο έδαφός της και να εφαρμόζει ρυθμίσεις που ενισχύουν την χρηματοπιστωτική αγορά της».

– Το δικό σας σχέδιο, το σχέδιο των σοσιαλιστικών κομμάτων τι θα περιελάμβανε, ποιους σκοπούς θα έθετε;

«Οι Ευρωπαίοι Σοσιαλιστές πρέπει να διαγράψουν ένα πειστικό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Να διατυπώσουν αξιόπιστες προτάσεις που θα ισορροπούν τον στόχο της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικής ελευθερίας με τον έλεγχο της οικονομίας από κοινοτικές και εθνικές αρχές, ώστε να επιτυγχάνεται ανάπτυξη και μάλιστα βιώσιμη ανάπτυξη με κοινωνική δικαιοσύνη. Να προτείνουν τη δέσμη των ρυθμίσεων ώστε στην παγκοσμιοποιημένη αγορά να ισχύουν παγκοσμιοποιημένοι όροι λειτουργίας, ιδιαίτερα με την υπαγωγή του χρηματοπιστωτικού τομέα σε ενιαίο ρυθμιστικό έλεγχο. Να διατυπώσουν προτάσεις για μια συνολική αναβάθμιση και έναν ουσιαστικό παρεμβατικό ρόλο όσων φορέων εμπλέκονται στα τεκταινόμενα της παγκοσμιοποίησης, όπως οι G20, το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ο Διεθνής Οργανισμός για το Περιβάλλον, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εργασίας αλλά και ο ΟΗΕ».

– Είναι επαρκής η παραπάνω συνθήκη ή χρειάζεται συνολικότερο σχέδιο για το μέλλον;
«Έχουμε ανάγκη από "περισσότερη και όχι λιγότερη Ευρώπη". Η οικονομική κρίση, οι ανισότητες και ανεπάρκειες στην έρευνα και στην Παιδεία, τα ζητήματα της μεταναστευτικής πολιτικής και πολλά άλλα επιβάλλουν την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η επιστροφή στον εθνικισμό του παρελθόντος δεν αποτελεί λύση. Αποτελεί τη σίγουρη επιλογή αδιεξόδου. Θέλουμε μια Ευρωπαϊκή Ένωση με ισχυρή, δημοκρατική, υπερεθνική φυσιογνωμία, μια Ένωση με κοινωνική συνοχή και δικαιοσύνη. Με την ψήφο μας μπορούμε να συμβάλουμε σ' αυτό».

– Κάτι τέτοιο προϋποθέτει πρωτοβουλίες που θα κατατείνουν στην Πολιτική Ένωση...

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να μετεξελιχθεί σε Πολιτική Ένωση με συγκεκριμένα κύρια χαρακτηριστικά: Πρώτον, ισχυρούς, κεντρικούς, υπερεθνικούς θεσμούς, δημοκρα-

Ο πρώην πρωθυπουργός κ. Σημίτης με τον πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Μπαρόζο σε παλαιότερη συνάντησή τους

ΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ

«Εθελουφλούμε όταν στρέφουμε την πλάτη στην Ευρώπη»

– Πιστεύετε ότι οι ευρωπαίοι πολίτες θα πάνε να ψηφίσουν;

«Πρόσφατες δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι οι ευρωπαίοι πολίτες μάλλον τείνουν να αδιαφορούν για τις ευρωεκλογές. Ένα σχετικά χαμηλό ποσοστό, μόνο 34%, λέει ότι θα πάει να ψηφίσει. Το 66% δείχνει ότι δεν ενδιαφέρεται. Έτσι, η συμμετοχή στις ευρωεκλογές θα είναι μάλλον ιδιαίτερα χαμηλή. Σε ορισμένες χώρες- μέλη ίσως να μην ξεπεράσει το 20%. Στην Ελλάδα, εκτιμάται ότι θα είναι υψηλότερη αλλά αυτό δεν αλλάζει τη συνολική, πανευρωπαϊκή εικόνα. Εθελουφλούμε όταν στρέφουμε την πλάτη στην Ευρώπη απορρίπτοντας συλλήβδην όλους και όλα. Οι επιλογές της μας αφορούν άμεσα».

– Αυτό δεν συνέβαινε πάντοτε στις ευρωεκλογές;

«Εδώ έχουμε ένα πολιτικό παράδοξο: Ενώ δη-

λαδή το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει αυξήσει σημαντικά τις εξουσίες και τον ρόλο του και λαμβάνει αποφάσεις που επηρεάζουν την καθημερινότητα των ευρωπαίων πολιτών – από την ασφάλεια των τροφίμων, τις εργασιακές σχέσεις, το περιβάλλον, ως την υγεία κ.ά. – έχει γίνει δηλαδή συννομοθέτης με το Συμβούλιο Υπουργών, η απήχισή του στην κοινωνία έχει συρρικνωθεί. Το 1979, στις πρώτες ευρωεκλογές, όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είχε μηδενικές σχεδόν εξουσίες, η συμμετοχή έφτασε το 63%, στις τελευταίες (2004) έπεσε στο 45%».

– Πώς εξηγείτε το παράδοξο, την αντίφαση που διαπιστώνετε;

«Υπάρχει η αίσθηση ότι στις ευρωεκλογές δεν διακυβεύεται κάτι πολιτικά σημαντικό, ότι οι ευρωεκλογές είναι μάλλον μια προσχηματική διαδικασία. Δεν αποτελούν μια γνήσια πολιτική αντιπαράθεση. Αυτή η αίσθηση είναι κα-

τά βάση σωστή, πράγμα που σημαίνει ότι τόσο το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσο και οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών έχουν αποτύχει να προσδώσουν στις εκλογές γνήσιο πολιτικό χαρακτήρα αντιπαράθεσης με διαφορετικές, εναλλακτικές επιλογές για τους πολίτες. Ιδίως δε όσον αφορά το Κοινοβούλιο, οι πολίτες δεν έχουν αντιληφθεί αν και ποια σημαντικά θέματα συζητούνται εκεί. Στην Ελλάδα το θεωρούν, λανθασμένα, ως βήμα της εκάστοτε αντιπολίτευσης για να πιέζει την ελληνική κυβέρνηση σε ευρωπαϊκά θέματα. Καλός ευρωβουλευτής θεωρείται αυτός που έχει υποβάλει τις περισσότερες ερωτήσεις. Το τι άλλο έχει κάνει λίγο ενδιαφέρει. Σ' αυτό συμβάλει και ο στρογγυλεμένος τεχνκρατικός λόγος με τον οποίο παρουσιάζονται συνήθως στα ευρωπαϊκά κείμενα τα πολιτικά διακυβεύματα και οι επιδιώξεις».

τικά νομιμοποιημένους. Θα πρέπει, επομένως, να αναπτύξουμε τη θεσμική κυβέρνηση της Ένωσης, με πρώτο βήμα τη συγκρότηση πιο αποτελεσματικής οικονομικής διακυβέρνησης για τη διαχείριση όλων των πτυχών της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

Δεύτερον, ισχυρή και ορατή κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας και άμυνας που να επιτρέπουν στην Ένωση να διαδραματίσει τον σταθεροποιητικό ρόλο της στο διεθνές σύστημα ως ήπιας δύναμης συνεργασίας. Να συμβάλει και αυτή στη διαμόρφωση ενός παγκόσμιου συστήματος διακυβέρνησης.

Τρίτον, ισχυρές κοινές πολιτικές και ενισχυμένο προϋπολογισμό, πο-

λιτικές για τις περισσότερες των οποίων μίλησα ήδη. Θα υπογράμμιζα ακόμη την ανάγκη να διαμορφώσουμε μια ευρωπαϊκή κοινότητα παιδείας και έρευνας και να καταστήσουμε αποτελεσματική τη μεταναστευτική πολιτική. Κεντρικό και επιτακτικό ζήτημα είναι η Ένωση να αναπτύξει μια πιο ολοκληρωμένη και αποτελεσματική κοινωνική πολιτική που θα την καταστήσει στα μάτια των πολιτών της «σύστημα μεγιστοποίησης της κοινωνικής ευημερίας». Συνέπεια όλων είναι ότι πρέπει να επανεκτιμήσουμε το συνολικό ύψος του προϋπολογισμού της Ένωσης για τα επόμενα χρόνια αλλά και τις λειτουργίες που θα πρέπει να επιτελεί».

– Θεωρείτε εφικτή στις παρού-

σες συνθήκες μια τόσο φιλόδοξη Πολιτική Ένωση;

«Η επικύρωση και εφαρμογή της Συνθήκης της Λισαβόνας συνιστά ένα βήμα προς την κατεύθυνση αυτή. Αλλά χρειάζεται να πάμε πιο πέρα. Αμφιβάλλω, ωστόσο, αν μπορούμε σήμερα να πάμε «όλοι μαζί», και οι "27" καθώς ορισμένοι δεν θέλουν καν την Πολιτική Ένωση. Θα αναζητήσουμε; επομένως, σχήματα "διαφοροποιημένης ολοκλήρωσης" με τη συμμετοχή περιορισμένου αριθμού "πρόθυμων και ικανών κρατών-μελών" για κάτι τέτοιο».

– Ταιριάζει όμως ο στόχος της πολιτικής ενοποίησης με αυτόν της διαρκούς διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

«Πρέπει να αλλάξουμε στα όργανα της Ένωσης τους υφιστάμενους συσχετισμούς πολιτικών δυνάμεων ώστε να πιέσουμε τις πολιτικές της Ένωσης σε άλλες κατευθύνσεις με μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα σε ζητήματα που απασχολούν τους λαούς της.

Από τα ζητήματα της καθημερινότητάς τους ως τις προοπτικές της ζωής τους»

«Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι ανοιχτή στις χώρες που επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτήν και εκπληρώνουν συγκεκριμένα γνωστά κριτήρια. Το σχέδιο της μελλοντικής εξέλιξής της δεν είναι προδιαγεγραμμένο. Το σχήμα στο οποίο θα καταλήξει θα προκύψει από τη διαδικασία της ενοποίησης. Για το άμεσο μέλλον, ωστόσο, χρειάζεται να εμβαθύνουμε την ενοποίηση από θεσμική πολιτική και οικονομική άποψη προτού επιχειρήσουμε τη διεύρυνση με νέες χώρες-μέλη. Να δοκιμάσουμε πρώτα την εφαρμογή της νέας Αναθεωρητικής Συνθήκης».

– Μοιάζουν λίγο απόμακρα και ξένα τα παραπάνω προς το σημερινό εκλογικό κλίμα. Δεν νιώθετε και εσείς αυτή την απόσταση;

«Η πολιτική μου εμπειρία μου έδειξε ότι όλα κτίζονται με δουλειά, συνέπεια, επιμονή και στόχους. Από το αποτέλεσμα της 7ης Ιουνίου μπορεί να αρχίσει μια νέα διαδρομή για να αλλάξει η ατζέντα. Στο χέρι μας είναι».